

Simpozionul „50 de ani de la eroicele lupte din 1933 ale muncitorimii române”

În ziua de 11 februarie 1983, la sediul Direcției generale a Arhivelor Statului, în organizarea serviciului Acte Administrative, Culturale și Feudale, s-a desfășurat Simpozionul cu tema: *50 de ani de la eroicele lupte din 1933 ale muncitorimii române*.

Cele zece comunicări prezentate, elaborate de arhiviști din aproape toate serviciile D.G.A.S., au reușit, și datorită înglobării multor date documentare inedite, să reconstituie atmosfera de avânt revoluționar a anilor 1929—1933, când muncitorii români s-au ridicat la luptă împotriva măsurilor restrictive și represive luate de guvernele burgheze care încercau să iasă din criză prin sacrificarea clasei muncitoare, a drepturilor acesteia cucerite cu dificultate de-a lungul vremii.

Gh. Dranca, în lucrarea *Aspecte documentare relative la condițiile politice interne din anul 1933*, a prezentat noi date despre creșterea relativă a numărului întrunirilor muncitorilor, organizate de partidele muncitorești, mai ales de P.C.R., în toate provinciile românești, fapt de altfel remarcat și semnalat de organele de reprimare. Documentele din fondul Ministerului de Justiție sînt elocvente în direcția propusă de autor, reușind să rememoreze evenimentele incandescente ale acelor ani și să reliefeze rolul P.C.R. în organizarea luptei muncitorimii române pentru drepturi economice și politice.

În comunicarea *Unele aspecte ale luptelor ceferiștilor și petroliștilor din perioada crizei economice, din 1929—1933*, Ioan Roșca reușește o analiză succintă dar aprofundată a situației economice, sociale și politice a României, în anii Marii Crize. Sînt înfățișate atît măsurile luate de statul capitalist, cit și reacția clasei muncitoare, în frunte cu partidul comunist, față de reprimarea tot mai acerbă promovată de guvernele care se succedau unul după altul, fără a reuși să stăpînească situația tot mai explozivă. Expunerea este cursivă și adeseori punctată de dovezi documentare grăitoare, alese cu grijă din noianul știri-

lor care ne-au rămas din acea perioadă.

Țărănimea, dominantă într-o țară considerată adesea, în trecut, emina-mente agrară nu putea fi neglijată de cercetarea istorică. Acest aspect a fost prezentat de Ion Suciuc, în studiul *Situația țărănimii în ajunul evenimentelor din ianuarie-februarie 1933*. Sprijinindu-se pe un bogat material documentar, autorul impune adevărul despre viața satului acelor ani și accentuează: „muncitorii participanți la luptele din ianuarie-februarie 1933 s-au ridicat în numele tuturor celor exploatați de la orașe și sate, făcîndu-se purtătorii idealurilor de eliberare socială și națională a poporului român. Cei mai mulți proveneau din mediul satului, purtau în suflet durerea milioanele de țărani exploatați, revolta împotriva unui regim nedrept și speranța lor de mai bine”.

Maria Doncea și Rodica Mușetoiu au prezentat, în lucrarea *Acțiuni ale clasei muncitoare premergătoare evenimentelor anului 1933 oglîndite în documentele de arhivă*, cîteva inițiative muncitorești sub directă conducere a P.C.R., ca demonstrația din 29 februarie 1931 de la Atelierele C.F.R. Grivița, la care au participat peste 10 000 muncitori și, îndeosebi, numeroasele acțiuni de mobilizare și organizare mai ales în cadrul sindicatelor, care au dus la puternicele lupte din februarie 1933.

Viorica Hostiuc trece în revistă unele aspecte ale *Activității Partidului Comunist Român pentru conducerea luptelor ceferiștilor din capitală, în perioada crizei economice 1929—1933, oglîndită în Fondul Ministerului de Interne*. În primăvara anului 1932, P.C.R. a ajuns la concluzia că pentru reușita luptei ceferiștilor trebuie organizat un comitet de acțiune cuprinzînd delegați din toate atelierele. Pentru convocarea Comitetului Central de acțiune al muncitorilor ceferiști C.C. al P.C.R. a propus organizarea unei conferințe pe țară a feroviarilor. Aceasta s-a desfășurat în București, în ziua de 20 martie 1932, în mod conspirativ, într-o casă din

apropierea Gării Filaret. La conferință au participat delegați desemnați de consfătuirile muncitorești pe baza unității de acțiune, membri ai P.C.R., P.S.D. și P.S.I. din Galați, Cluj, Brăila, Pașcani, Tr. Severin, Dej, Oradea, București ș.a.

În continuare sînt oferite detalii inedite despre desfășurarea acțiunilor de luptă ale muncitorilor ceferiști, greve, demonstrații și luptele de la Atelierele Grivița din zilele de 15—16 februarie 1933.

Valentina Costake, în *stîlul Un document britanic din arhiva Foreign-Office-ului privind lupta ceferiștilor și petroliștilor din ianuarie-februarie 1933*, analizînd raportul pe anul 1933 al ambasadorului britanic la București, Michael Palairet, discută acel capitol rezervat dezvoltării mișcării comuniste din România. Astfel, se poate afla că „progresul făcut de comuniști în anul 1933 a fost remarcabil” și, în continuare, „atenția trebuie acordată faptului că, în decursul anului, dezvoltarea mișcării (comuniste) a urmat îndeaproape liniile stabilite de Congresul al V-lea al P.C.R. ... Ca un rezultat al celor constatate în 1933 se poate afirma cu certitudine că P.C.R. este un factor mai vital în situația politică a țării decît mai înainte, ... acum este un organism disciplinat și operativ. Organizarea sa fost îmbunătățită prin formarea unui nou organ de conducere — Biroul Politic. ... Secretariatul său general are un caracter conspirativ mult mai mare decît înainte ... și transmite ordinele și fondurile prin nouă comitete regionale. ...”

De asemenea, diplomatul britanic a surprins atît modul suplu în care P.C.R. a îmbinat activitatea legală cu cea ilegală, cît și reușita în atragerea muncitorilor la lupta revoluționară deschisă, cu un bogat conținut în revendicări economice și politice, notînd în continuare: „deși acțiunile publice ale comuniștilor din România au fost fără îndoială importante, acțiunile ilegale ale P.C.R. au fost mai însemnate; ... se poate aștepta ca grevele organizate de P.C.R. să-și schimbe natura lor esențială, ... cele puse la calea în viitor vor avea fără îndoială un caracter politico-economic. ...”

Din lupta muncitorilor petroliști de la Societatea „Astra Română”, în perioada crizei economice din anii 1929—1933 și-a intitulat comunicarea Nicolae Ajităriței. Sînt prezentate pe larg cîteva acțiuni greviste ale mun-

ditorilor Societății „Astra Română”, mai ales după Congresul al V-lea al P.C.R. și în urma refacerii Comitetului regional Prahova al P.C.R., cînd s-a trecut la organizarea celulelor comuniste din fabrici, atragerea de noi membri de partid, ca și o puternică propagandă în rîndurile muncitorilor, în același timp acordîndu-se o atenție sporită sindicatelor. Pagini interesante se referă în continuare la desfășurarea mai multor momente critice intervenite între muncitori și patronat culminînd cu evenimentele din ianuarie 1933.

Teodor Necșa, în lucrarea *Acțiuni ale P.C.R. după luptele ceferiștilor și petroliștilor din ianuarie-februarie 1933, reflectate în unele documente de arhivă*, trece în revistă numeroase inițiative ale comuniștilor români, ale muncitorilor din toată țara. Începînd cu plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iulie 1933 și pe linia aplicării în practică a sarcinilor trasate acolo, retrospectiva continuă cu grevele de protest, propaganda în rîndurile muncitorilor, țărănilor săraci, șomerilor, învățătorilor și funcționarilor, demonstrațiile de stradă și alte acțiuni organizate direct de P.C.R. în toate centrele muncitorești importante ale țării. Comunicarea bazată pe un număr important de documente din fondul Ministerul de Justiție, oferă o imagine complexă a vieții social-politice a perioadei în discuție.

Avînd în atenție *Cauzele care au dus la desfășurarea luptelor ceferiștilor din ianuarie-februarie 1933*, Ortansa Gorgan se bazează pe depozițiile foștilor miniștri D. M. Manoilescu și, îndeosebi, D. I. Gr. Periețeanu, făcute în fața instanței, la Craiova, în timpul procesului ceferiștilor care au luptat la Atelierele Grivița. Cei doi au expus pe larg propria experiență din vremea cînd conduceau Ministerul Comunicațiilor, în anii 1930—1933, discuțiile purtate cu reprezentanții muncitorilor ceferiști formîndu-le o opinie favorabilă acestora din urmă.

Este subliniată, de asemenea prezența activă în timpul procesului de la Craiova a tînărului comunist Nicolae Ceaușescu. Prins de la o vîrstă fragedă în tumultul luptei revoluționare, mai ales în perioada următoare, acesta își va aduce o contribuție majoră la organizarea unor ample acțiuni ale muncitorimii române.

Emilia Cohn și Florica Ranca, în comunicarea *Intensificarea acțiunilor*

P.C.R. pentru eliberarea muncitorilor ceferiști arestați în timpul luptelor din februarie 1933, au valorificat cu pricepere bogata și variata informație documentară, reușind să creeze un tablou veridic al vieții sociale românești, după februarie 1933, viață a cărei dominantă a fost lupta muncitorimii române, în frunte cu P.C.R., pentru a împiedica judecarea celor arestați, pentru ajutorarea familiilor acestora. Sînt descrise nenumărate acțiuni organizate sau spontane; greve demonstrative la Atelierele Grivița, manifestații de simpatie, tipărirea de

manifeste pentru a fi răspîndite în întreprinderi, cazărmi și chiar pe coridoarele tribunalului unde se judeca procesul ceferiștilor arestați etc.

Simpozionul a cărei desfășurare am încercat să o prezentăm pe scurt s-a înscris între izbutitele inițiative de acest gen, reușind să evoce cu căldură și la un nivel științific ridicat evenimente de seamă din istoria clasei muncitoare din România și a partidului său revoluționar.

ALEXANDRU NASTOVICI

„Centenarul Convenției de la Paris pentru protecția proprietății industriale, 1883—1983”

Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci a organizat, în ziua de 26 martie 1983, o ședință de lucru consacrată aniversării centenarului Convenției de la Paris pentru protecția proprietății industriale. La ședință a fost invitată să colaboreze și Filiala Arhivelor Statului Municipiul București care a prezentat unele documente referitoare la dezvoltarea proprietății industriale în țara noastră precum și necesitatea conservării adecvate a acestor documente.

Au prezentat comunicări deosebit de interesante directorul Oficiului de stat pentru invenții și mărci, ing. Ion Marinescu: *Principiile de bază ale Convenției de la Paris, evoluția lor și problemele actuale ale protecției internaționale* și dr. doc. Yolanda Eminescu, de la Institutul de cercetări juridice: *Convenția de la Paris și revoluția tehnico-științifică*.

Problematica Convenției de la Paris a suscitat interesul unei grupe largi de cercetători din cadrul Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci. Astfel, un colectiv format din dr. Ion Cămeniță, dr. ing. Alex. Loreș și ing. Savin Munteanu a prezentat comunicarea *Principiul egalității de tratament între resortisanții Uniunii de la Paris, în anul 100 de la fondare*, iar Vasile Dobre și Mircea Gheorghiu s-au referit la *Rolul Convenției de la Paris în apariția și dezvoltarea informării în literatura de brevete și invenții*.

Dr. ing. Romulus Susan a prezentat evoluția în timp a uneia din problemele Convenției de la Paris, sub titlul *Centenarul Convenției de la Paris*

— *dezvoltarea economică și cerințele actuale de protecție a mărcilor de fabrică, de comerț și de serviciu*; Ion Constantin și Petre Ciontu au dezbătut în comunicarea prezentată, *Calea de protecție internațională a invențiilor în conformitate cu prevederile Convenției de la Paris și importanța sa actuală*, iar Vasile Iancu, Elena Panu și Alexandru Voicu au tratat despre *Contribuția Uniunii de la Paris la promovarea invențiilor din domeniul chimiei*.

De un interes deosebit s-au bucurat și comunicările bazate pe studii documentelor de arhivă. Atît studiul *O privire în trecut asupra unor invenții românești de seamă*, susținut de Ștefan Iancu și Alexei Bădăru, cît și comunicarea *Rolul Fondului Arhivistic Național pentru păstrarea și valorificarea documentelor privind proprietatea industrială*, prezentată de Virgil Tatomir și Silvia Popovici de la Filiala Arhivelor Statului municipiul București, au relevat informații bogate oferite de fondurile de arhivă, importanța păstrării, conservării și valorificării lor.

Au mai fost prezentate și lucrări din alte domenii ca: *Importanța brevetării invențiilor românești din domeniul chimiei în alte state pentru comerțul nostru exterior*, de Gh. Ioniță și Elena Papa; *Criza de energie și rolul Convenției de la Paris în rezolvarea problemelor energetice actuale*, de Călin Mihăileanu și Constantin Vaideanu și *Relația cercetare științifică — proprietate industrială*, în contextul Convenției de la Paris, elabo-